

Khu Đề xuất Bảo tồn Biển Hòn Mun

Tên khác:

Hòn Mun - Bích Đạm

Tỉnh:

Khánh Hoà

Diện tích:

10.500 ha

Toa độ:

12°09' - 12°13' N, 109°15' - 109°20' E

Vùng sinh thái nông nghiệp:

Duyên hải Nam Trung Bộ

Có quyết định của Chính phủ:

Chưa

Đã thành lập Ban Quản lý:

Chưa thành lập

Đã được xây dựng kế hoạch đầu tư:

Không

Đáp ứng các tiêu chí của VCF:

Không

Đáp ứng các tiêu chí xã hội:

Không

Báo cáo đánh giá nhu cầu bảo tồn:

Không

Kế hoạch quản lý:

Không

Đánh giá công cụ theo dõi:

Không

Có bản đồ vùng:

Không

Lịch sử hình thành

Trong năm 1993, các đợt điều tra thực địa do Viện Hải dương học Nha Trang tổ chức với sự trợ giúp của chương trình WWF Đông Dương đã dẫn đến kiến nghị thành lập khu bảo tồn biển đầu tiên của Việt Nam là đảo Hòn Mun và vùng san hô bao quanh đảo (Cheung và Võ Sĩ Tuấn, 1993) đã được đưa ra. Kiến nghị này đã thúc đẩy UBND tỉnh Khánh Hoà đề xuất giữ khu vực này để quản lý với mục đích bảo tồn. Tuy nhiên, sau đó không có hoạt động thực thi nào được tiến hành tại đây (ADB, 1999).

Đề nghị thành lập khu bảo tồn biển ở Hòn Mun lại được Viện Hải dương học Hải Phòng đưa ra vào năm 1995 (Nguyễn Huy Yết và Võ Sĩ Tuấn, 1995). Sau đó, đảo Hòn Mun lại được nêu trong danh sách đề xuất 16 khu bảo tồn biển do Bộ KHCNMT (cũ) biên soạn (Nguyễn Chu Hồi *et al.* 1998). Cuối cùng, đề nghị thành lập khu bảo tồn biển Hòn Mun đã được đưa ra trong kế hoạch xây dựng hệ thống khu bảo tồn biển ở Việt Nam của Ngân hàng Phát triển Châu Á (ADB, 1999). Trong đề xuất này, diện tích khu bảo tồn được nêu là 10.500 ha, bao gồm vùng biển 7.500 ha và khu vực trên đảo là 3.000 ha (ADB, 1999).

Trong năm 1998, kế hoạch đầu tư cho khu bảo tồn biển Hòn Mun đã được Viện Hải dương học Hải Phòng xây dựng với diện tích 10.500 ha (Nguyễn Huy Yết, 1998). Dự án đầu tư này đã được trình lên Cục Môi

trường của Bộ KHCNMT (cũ) (Theo Nguyễn Huy Yết, 2000) nhưng đến nay do chưa có khung thể chế cho quản lý và thành lập các khu bảo tồn biển nên dự án đầu tư vẫn chưa được phê chuẩn. Hiện chưa có một đơn vị cụ thể nào quản lý khu đề xuất bảo tồn biển. Tuy nhiên, các hoạt động bảo tồn tại khu đề xuất bảo tồn biển hiện đang được Ban Quản lý Dự án Bảo vệ các vùng biển quan trọng tại Việt Nam quản lý.

Địa hình và thủy văn

Khu đề xuất bảo tồn biển Hòn Mun nằm ngoài khơi vùng bờ biển Nam Trung Bộ Việt Nam, về phía đông nam Thành phố Nha Trang. Có các đề xuất khác nhau về ranh giới khu bảo tồn biển hiện tại, trong đó theo đề xuất của Ngân hàng Phát triển Châu Á (1999) khu bảo tồn bao gồm cả Hòn Tre, là một đảo lớn có diện tích khoảng 2.000 ha, và nhiều đảo nhỏ hơn như Hòn Miêu, Hòn Tam, Hòn Một, Hòn Mun và Hòn Ngọc. Điểm cao nhất trong vùng là 496 m trên đảo Hòn Tre, và độ sâu trung bình của vùng biển xung quanh từ 10 đến 20 m. (Nguyễn Chu Hồi *et al.* 1998). Đảo Hòn Mun và mũi trời ra về phía đông nam đảo Hòn Tre hình thành từ diorit, nhô lên rất cao, với các vách đá dựng đứng; những phần khác của các đảo được hình thành bởi granit (Nguyễn Xuân Lý, 1998).

Đa dạng sinh học

Một trong các giá trị bảo tồn chính của khu bảo tồn biển Hòn Mun là sự phong phú và đa dạng của các rạn san hô tại đây. Hòn Mun được ghi nhận là nơi tốt nhất ở Việt Nam để bảo vệ tính đa dạng các loài san hô cứng (ADB, 1999). Các rạn san hô phân bố ở các vùng nước mặn xung quanh các đảo Hòn Mun, Hòn Ngọc và Hòn Một xuống đến độ sâu 15 m. Tất cả các rạn san hô ở đây đều có cấu trúc riềm, và độ che phủ trung bình của các rạn san hô đạt tới 30% (Nguyễn Xuân Lý, 1998). Trong các cuộc điều tra tiến hành trong các năm 1990, đã ghi nhận được 157 loài san hô cứng, 26 loài san hô mềm và 3 loài san hô sừng có trong vùng (Nguyễn Chu Hồi *et al.* 1998). Khu hệ san hô của vùng này đặc trưng bởi sự phong phú cao về thành phần loài (176 loài), nhưng đang bị khai thác quá mức (Cheung và Võ Sĩ Tuấn, 1993).

Khu đề xuất bảo tồn biển Hòn Mun cũng là nơi sinh sống của nhiều loài đang bị đe dọa trên toàn cầu như Rùa mỏ quạp *Eretmochelys imbricata* và loài Trai *Tridacna squamosa* (ADB, 1999). Hàng loạt các đảo đá nhỏ ở xa bờ biển Khánh Hoà là vùng sống của loài Yến *Collocalia germani* và Yến tổ đen *C. maxima* (Casellini *et al.* 1999); một vài đảo trong số đó nằm trong khu đề xuất bảo tồn biển Hòn Mun (ADB, 1999).

Các vấn đề về bảo tồn

Một trong các mối đe dọa lớn nhất đối với đa dạng sinh học ở vùng này là hiện tượng đánh bắt bất hợp pháp và thiếu bền vững như sử dụng thuốc nổ hay chất xianua (ADB, 1999). Những hoạt động như thế sẽ mang lại những tác hại nghiêm trọng đối với các quần thể san hô, mặc dầu đến nay chúng vẫn còn ở trong tình trạng tốt. Mức độ khai thác các loài thân mềm ở biển và san hô sống tăng lên cùng với sự phát triển của ngành du lịch, và các mối hiểm hoạ tiếp theo sẽ là việc khai thác các loài động vật biển để làm cảnh và buôn bán các loài quý hiếm. Mức độ tác động tiêu cực đến khu bảo tồn biển này liên quan đến sự phát triển ngành du lịch ở vịnh Nha Trang, thể hiện ở chỗ các rạn san hô bị hư hại do neo đậu các tàu thuyền du lịch và các hoạt động bơi lặn (ADB, 1999).

Cảng biển của Thành phố Nha Trang có thể được coi là một nguồn gây ô nhiễm, đặc biệt là do có số

lượng lớn các tàu đi qua khu bảo tồn biển này. Hiện tại dễ dàng nhận thấy sự ô nhiễm do rò rỉ dầu trong vùng và các chất thải hữu cơ tại đây gây ra. Trong tương lai, cùng với sự phát triển của cảng Cam Ranh, cách xa 60 km về phía nam, mối đe dọa về sự ô nhiễm dầu sẽ tăng lên (ADB, 1999).

Một số hòn đảo nằm xa bờ trong đó có Hòn Mun rất khó khăn cho việc kiểm soát thu nhập tổ yến sào theo mùa. Một số biện pháp bảo vệ đã được triển khai tại hai trong số các đảo có tổ yến cùng với các đồn canh của bộ đội biên phòng (ADB, 1999).

Các giá trị khác

Tại xã Vĩnh Nguyên có 15.000 dân kể cả trong khu bảo tồn biển, hầu hết họ sống dựa vào nguồn tài nguyên biển. Tại đây tuy không có hiện tượng đánh bắt các loài cá rạn san hô, nhưng việc đánh bắt các loài cá ăn nổi xa bờ như cá ngừ lại đại dương lại rất phổ biến. Thành phố Nha Trang là một trong các trung tâm du lịch chính ở Việt Nam, và ngành du lịch phát triển nhanh chóng: trong năm 1998 có 60.000 khách du lịch nước ngoài đến đây, tăng lên từ con số 40.000 người vào năm 1994. Du lịch biển cũng đã được tổ chức tốt, như tổ chức các chuyến đi tham quan ban ngày đến các rạn san hô nằm ngoài khơi đảo Hòn Mun để bơi lặn (ADB, 1999).

Các dự án có liên quan

Được sự tài trợ của Ngân hàng Thế giới/GEF, Danida, IUCN, Sở Thủy sản và UBND tỉnh Khánh Hòa đang thực hiện *Dự án các khu bảo tồn biển quan trọng tại Việt Nam* tại Hòn Mun. Mục tiêu của dự án là nhằm xây dựng Hòn Mun thành khu bảo tồn biển thí điểm cung như xây dựng các phương pháp thành lập và quản lý khu bảo tồn biển. Dự án sẽ triển khai thực hiện từ năm 2001 đến 2005.

Chương trình biển quốc gia cũng đã được triển khai tại đảo Hòn Mun từ năm 1975. Chương trình do Trung tâm Khoa học Tự nhiên và Công nghệ Quốc gia thực hiện thông qua Viện Hải dương học Nha Trang và Hải Phòng.

Khu Đề xuất Bảo tồn Biển Hòn Mun

Đánh giá nhu cầu bảo tồn

Nhu cầu bảo tồn chưa được đánh giá.

Kế hoạch quản lý

Khu vực chưa xây dựng được kế hoạch quản lý.

Sự phù hợp với các tiêu chí VCF

Hòn Mun không phù hợp để nhận tài trợ của VCF do đây không phải là khu rừng đặc dụng.

Tiêu chí	Sự phù hợp
A _I	
A _{II}	
B _I	
B _{II}	
B _{III}	
C _I	
C _{II}	

Thể hiện các nhu cầu xã hội

Chưa có báo cáo thể hiện nhu cầu xã hội.

Tiêu chí	Sự phù hợp
A	
B	
C	
D	

Tài liệu tham khảo

ADB (1999) Draft coastal and marine protected areas plan. Hanoi: Asian Development Bank.

Casellini, N., Foster, K. and Bui Thi Thu Hien (1999) The "white gold" of the sea. Hanoi: IUCN Vietnam Programme. In English and Vietnamese.

Cheung, C. and Vo Si Tuan (1993) Survey report on the biodiversity, resources utilization and conservation potential of Hon Mun, Nha Trang, southern Vietnam. Gland: WWF International and the Insitute of Oceanography, Nha Trang.

Nguyen Chu Hoi, Nguyen Huy Yet and Dang Ngoc Thanh eds. (1998) "Scientific basis for marine

protected areas planning". Hai Phong: Hai Phong Institute of Oceanography. In Vietnamese.

Nguyen Huy Yet (1998) "Investment plan for Hon Mun Marine Protected Area". Hai Phong: Hai Phong Institute of Oceanography. In Vietnamese.

Nguyen Huy Yet and Vo Si Tuan (1995) "Information on proposed marine protected areas on the coast of Vietnam". Hai Phong: Hai Phong Institute of Oceanography. In Vietnamese.

Nguyen Xuan Ly (1998) Management and suitable uses of marine protected areas: Hon Mun, Nha Trang, Khanh Hoa. Nha Trang: Hai Phong Institute of Marine Products.

Saigon Times (2001) US\$1.9m aid for Vietnam marine conservation. Saigon Times 11 January 2001.

Vietnam News (2001) Hon Mun set to become a marine protected area. Vietnam News 13 January 2001.

Vietnam News (2001) Khanh Hoa to get marine reserve. Vietnam News 13 June 2001.

Vietnam News (2002) Nha Trang waters at risk: scientists. Vietnam News 26 October 2002.

Vietnam News (2003) Hon Mun: Viet Nam's marine sanctuary. Vietnam News 22 June 2003.